

MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE I NAUKU

BIRO ZA RAZVOJ OBRAZOVANJA



Nastavni program

LIKOVNO OBRAZOVANJE

za II razred

Skoplje, 2021 godina

OSNOVNI PODACI O NASTAVNOM PROGRAMU

Nastavni predmet	<i>Likovno obrazovanje</i>
Vrsta/kategorija nastavnog predmeta	Obavezni
Razred	II (drugi)
Teme/područja u nastavnom programu	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Crtanje</i> • <i>Slikanje</i> • <i>Plastično oblikovanje i građenje</i> • <i>Štampanje i dizajn</i>
Broj časova	1 čas nedjeljno/36 časova godišnje
Oprema i sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • Audiovizuelna sredstva (televizor, DVD-uređaj, LCD-projektor, kasetofon, digitalni fotoaparati, digitalna kamera, kompjuter, pametna tabla, tablet za crtanje, štampač ili drugi digitalni uređaji). • Internet, obrazovni softveri. • Sredstva i materijali za crtanje (papir, papir u boji, olovka, drvene bojice, masne bojice, krede, flomasteri, prirodni i vještački materijali, štafelai...). • Nagledna sredstva (crteži, slike, fotografije, izrade, časopisi, plakati, poster, aplikacije, ilustracije, prospekti, muzeji, likovne izložbe i dr.) • Sredstva i materijali za slikanje (vodene boje, blok, kistovi, hamer-papir, temperne bojice, pastel, paleta, papir u boji, prirodni i vještački materijali). • Sredstva i materijali za plastično oblikovanje i građenje (plastelin, brašno, tijesto, glina, pijesak, snijeg, stiropor, plastika i dr.). • Sredstva i materijali za štampanje (pečat, šabloni i materijali za izradu šablona, karton, ekološke boje, plodovi, karton-pečat, šablon, prirodni i vještački materijali i dr.). • Sredstva i materijali za dizajn (fotografija, ukras, nakit, čaršaf, salvetke, tapet, ilustracije, makazice, lijepak i dr.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Stvaralački nelikovni materijali (češelj, četkica za zube, šminke, lak za nokte, svijeća, sapun, kišobran, šešir, kamen, gaza, CD, sokovnik, povrtnarski i voćni plodovi, tekstil, čaše, tanjiri i dr.).
ONormativ nastavnog kadra	Vaspitno-obrazovni rad u drugom razredu može izvoditi lice koje je završilo: <ul style="list-style-type: none"> • profesor razredne nastave, VII/1 ili VI/1 (prema MRK) i 240 EKTS; • diplomiran pedagog, VII/1 ili VI/1 (prema MRK) i 240 EKTS.

POVEZANOST SA NACIONALNIM STANDARDIMA

Rezultati učenja navedeni u nastavnom programu vode ka sticanju sljedećih kompetencija obuhvaćenih sa područjem **Umjetničko izražavanje i kultura** iz Nacionalnih standarda:

<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>	
VIII-A.1	da manifestuje poznavanje različitih oblika umjetničkog izražavanja iz svih oblasti kulture (književnost, muzika, vizuelne umjetnosti, izvedbene umjetnosti, dekorativne umjetnosti, arhitektura, dizajn);
VIII-A.2	da identifikuje različite manifestacije popularne kulture i njihov uticaj na razvoj estetskih vrijednosti;
VIII-A.3	da izražava vlastite ideje, iskustva i emocije, koristeći umjetničke i druge oblike kreativnog izražavanja (individualnih ili kolektivnih);
VIII-A.5	da manifestuju znanje o vlastitoj kulturi i na različitim načinima njenog izražavanja kroz književnost i vizuelne umjetnosti, muzike i plesa, građe i druge kulturne produkte;
VIII-A.6	da identifikuje razlike i sličnosti između vlastite kulture i drugih kultura u svom užem i širem okruženju i da analizira njihovu povezanost i međuzavisnost.
<i>Učenik/učenica prihvata da:</i>	
VIII-B.2	kritički odnos prema različitim umjetničkim djelima važan je za razvoj individualnih i društvenih estetskih vrijednosti.
VIII-B.3	poštovanje i promovisanje vlastite kulture pridonosi jačanju kulturnog identiteta i digniteta;
VIII-B.6	poštovanje i promovisanje drugih kultura pridonosi za obezbjeđivanje poštovanja vlastite kulture od strane drugih.

Nastavni program uključuje relevantne kompetencije u sljedećim oblastima Nacionalnih standarda:

Digitalna pismenost, Lični i socijalni razvoj, Društvo i demokratska kultura i Tehnika, Tehnologija i poduzetništvo.

<i>Učenik/učenica zna i umije:</i>	
IV-A.2	da procijeni kada i na koji način je za rješavanje nekog zadatka/problema potrebno i efektivno korišćenje IKT;
IV-A.5	da odredi kakve informacije su mu/joj potrebne, da nađe, izabere i preuzme digitalne podatke, informacije i sadržaje;

V-A.1	da razlikuje zdrav od rizičnog načina života kada su u pitanju sve sfere života (uključujući navike u ishrani, sportske i rekreativne aktivnosti);
V-A.2	da izabere i praktikuje aktivnosti koje obezbjeđuju razvoj i poboljšanje vlastitog mentalnog i fizičkog zdravlja;
V-A.4	da pravi procjenu vlastitih sposobnosti i postizanja (uključujući jake i slabe strane) i da na osnov toga određuje prioritete koji će mu/joj omogućiti razvoj i napredovanje;
V-A.5	da prepozna emocije kod sebe i kod drugih;
V-A.6	da postavi ciljeve za učenje i vlastiti razvoj i da radi na prevazilaženju izazova koji se javljaju na putu ka njihovom ostvarivanju;
V-A.7	da koristi vlastita iskustva da bi olakšao učenje i da prilagodi vlastito ponašanje u budućnosti;
V-A.13	da komunicira sa drugima;
V-A.14	da aktivno sluša i da odgovarajuće reaguje, pokazujući empatiju i razumijevanje za druge i da iskazuje vlastite brige i potrebe na konstruktivni način;
V-A.15	da saraduje s drugima u ostvarivanju zajedničkih ciljeva, dijeleći vlastite stavove i potrebe s drugima i uzimajući u obzir stavove i potrebe drugih;
V-A.17	da traži povratnu informaciju i podršku za sebe, ali i da daje konstruktivnu povratnu informaciju i podršku u korist drugih;
V-A.19	da daje prijedloge, da razgleda različite mogućnosti i da predviđa posljedice s ciljem da izvodi zaključke i da donosi racionalne odluke;
VI-A.5	da razumije razlike između ljudi po kojoj bilo osnovi (rodova i etnička pripadnost, uzrast, sposobnosti, socijalni status itd.);
VI-A.6	da prepoznaje prisustvo stereotipa i predrasuda kod sebe i kod drugih i da se suprostavlja diskriminaciji;
VI-A.7	da prepoznaje manifestaciju verbalnog i fizičkog nasilja u vlastitom okruženju, da sagledava posljedice od nasilja i da mu se suprostavlja;
VI-A.8	da sagleda šta povezuje, a šta razjedinjuje ljude u zajednici, da iznalazi načine da pridonose napretku zajednice, imajući u obzir potrebe i interese svih;
VI-A.11	da primjenjuje pravila i propise bezbijeđenog učešća u saobraćaju;
VI-A.22	da identifikuje i poštuje nacionalne simbole države Republike Sjeverne Makedonije i da manifestuje osjećaj pripadnosti države;
VII-A.4	da generiše ideje i osmišlja aktivnosti koji vode ka proizvodima i/ili uslugama;
VII-A.9	da aktivno učestvuje u timski rad prema prethodno usvojenim pravilima i dosljednim poštovanjem uloge i pridonosa svih članova tima.
<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>	
IV-B.1	digitalna pismenost je neophodna za svakodnevno življenje – olakšava učenje, život i rad, pridonosi proširivanju komunikacije, za kreativnost i inovativnost, nudi različite mogućnosti za zabavu;
V-B.1	briga za vlastito tijelo i redovno praktikovanje fizičkih aktivnosti je važni uslov za obezbjeđivanje fizičkog i mentalnog zdravlja;
V-B.2	osoznavanje vlastitog identiteta pridonosi jačanju samopovjerenja i razvoja ličnosti;

V-B.3	vlastita postizanja i dobrostanje u najvećoj mjeri zavise od truda koji sam/sama ulaže i od rezultata koje sam/sama postiže;
V-B.4	svaki postupak koji preduzima ima posljedice za njega/nju i/ili za njegovu /njenu okolinu;
V-B.7	inicijativnost, upornost, istrajnost i odgovornost su važni za sprovođenje zadataka, ostvarivanje ciljeva i prevazilaženju izazova u svakodnevnim situacijama;
V-B.8	interakcija sa drugima je dvosmjerna – kao što ima pravo tražiti od drugih da bude omogućeno zadovoljavanje vlastitih interesa i potreba, tako ima odgovornost da da prostor drugima da zadovolje vlastite interese i potrebe;
V-B.9	zahtjev za povratnu informaciju i prihvatanje konstruktivne kritike vode ka ličnom napretku na individualnom i socijalnom planu;
VI-B.13	nacionalni identitet, koji proizlazi od pripadnosti države Republike Sjeverne Makedonije, je bitna komponenta identiteta svih građana države.

REZULTATI UČENJA

Tema: CRTANJE	
Ukupno časova: 10	
Rezultati učenja	
Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. primjenjuje različite podloge, sredstva i materijale u crtanju; 2. stvara crtež, koristeći likovne elemente: veličinu, prostor, ton i površinu; 3. crta poznate predmete, likove i pojave iz sredine u kojoj živi i uči. 4. konstruiše crteže na kompjuteru. 	
Učenik/učenica će:	
<ol style="list-style-type: none"> 5. razvijati kreativnost preko crtanja. 6. razvijati i njegovati higijeno-tehničke i radne navike. 	
Sadržaji (i pojmovi)	Standardi za ocjenjivanje
<ul style="list-style-type: none"> • Podloge, sredstva i materijali za crtanje i njihova upotreba (papir, papir u boji, olovke, drvene bojice, krede, masne bojice, flomasteri, prirodni i vještački materijali) 	<ul style="list-style-type: none"> • Koristi raznovrsne podloge, sredstva i materijale u crtanju. • Upoređuje i pravi razliku između crteža prema podlozi, sredstvima i materijalima koji su upotrebljeni. • Crta raznovrsne linije sa kombiniranjem različitih sredstava i materijala.
<ul style="list-style-type: none"> • Likovni jezik u crtanju 	<ul style="list-style-type: none"> • Objašnjava crteže preko pojmova iz likovnog jezika.

<p>(tačka, linija – tanke/debele, duge/kratke, krive/prave, cikcak, boja, smjer, oblik, veličina, prostor – prije/iza, gore/dole, lijevo/desno, ton – svijetlo/tamno, površina – glatka/hrapava, tvrda/meka, senčenje, detalj, intenzitet, preciznost)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Crta sa primjenom likovnih elemenata: veličina, prostor, ton i površina. • Koristi razne vrste olovki za postizanje preciznosti u crtanju. • Pravi cjelinu u crtanju sa upotrebom detalja. • Postiže efekat svijetlo-tamno sa upotrebom tehnike <i>Senčenje</i> u crtanju. • Konstruiše crteže na kompjuteru (na primjer: škola, dom, oniljeni lik, mjesto življenja i sl.)
<p>Primjeri za aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenici crtaju na temu <i>Kiša</i> uz pomoć tankih, debelih, dugih i kratkih linija. Učenik takođe koristi tačku kao važan kreativni element. Materijali koji se koriste za ovaj zadatak su: različite debljine olovaka, ugalj i tuš. • Učenici crtaju tankim i debelim flomasterima na temi <i>Put do škole</i> ili <i>Put do moje kuće</i> i koriste zakrivljene linije. • Učenici prave crtež na temu <i>Jesenje lišće</i> sa različitim debljinama olovaka, uglja i tuša. Koriste zakrivljene linije različite debljine i različite dužine. • Učenici prave crtež na temu <i>Mrtva priroda</i>, koristeći različite veličine kartonskih kutija kao model. Koriste zakrivljene i ravne linije različitih debljina i različitih dužina. • Učenici prave crtež na temu <i>Prostor oko mene</i> sa različitim vrstama linija (tanke, dugačke, kratke, zakrivljene, prave, cik-cak), tačkama u određenom pravcu i sl. • Nastavnik organizuje igru u kojoj učenici koriste kartonske kutije različitih veličina, koje imaju dovoljno prostora da učenici mogu ući u njih i osjetiti prostor. Kada su kutije zatvorene unutra je mračno, a kada su otvorene svijetlo. Učenici sami i po vlastitoj želji ukrašavaju kutije uljanim bojicama primjenjujući ritam u liniji. • Učenici crtaju nakit olovkom i drvenim bojicama, stvarajući cjelinu senčenjem detalja. • Učenici crtaju semafor na računaru linijama različite debljine. • Učenici crtaju motiv doma i/ili škole od geometrijskih oblika sa konturnim linijama i senčenjem. • Učenici u školskom dvorištu kredama u boji crtaju linije sa različitim oblicima okoline i određuju pojmove: napred/pozadi, gore/dolje, lijevo/desno. 	
<p>Tema: SLIKANJE Ukupno časova: 14</p>	
<p>Rezultati učenja</p> <p>Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. primjenjuje različite podloge, sredstva i materijale u slikanju; 2. stvara sliku, koristeći likovne elemente: veličina, prostor, ton i površina; 3. slika predmete, likove i pojave iz sredine u kojoj živi i uči; 4. razlikuje sekundarne boje i izražava se kreativno s njima; 	

<p>5. koristi kompjuter u slikanju. Učenik/učenica će:</p> <p>6. razvijati kreativnost slikanjem;</p> <p>7. razvijati i njegovati higijeno-tehničke i radne navike.</p>	
Sadržaji (i pojmovi)	Standardi za ocjenjivanje
<ul style="list-style-type: none"> Podloge, sredstva i materijali za slikanje i njihovu upotrebu (vodene bojice, blok, kistovi, hamer-papir, temperne bojice, pastel, kolaž, paleta, papir u boji, lijepak, makaze, prirodni materijali, vještački materijali...) 	<ul style="list-style-type: none"> Koristi raznovrsne podloge, sredstva i materijale u slikanju. Upoređuje i pravi razliku između slika izrađenih različitim sredstvima, materijalima i tehnikama. Slika i pravi kolaž kombiniranjem podloga, sredstava i materijala.
<ul style="list-style-type: none"> Likovni jezik u slikanju (veličina, prostor, ton, površina, dezen) 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje slike upotrebom odgovarajućeg likovnog jezika. Slika primjenom likovnih elemenata: veličina, prostor, ton i površina. Koristi različite tehnike za slikanje dezena. Koristi detalje u slikanju i oblikuje cjelinu.
<ul style="list-style-type: none"> Sekundarne boje i nijanse narandžasta, ljubičasta, zelena) 	<ul style="list-style-type: none"> Prepoznaje i imenuje sekundarne boje i njihove nijanse. Dobija sekundarne boje miješanjem osnovnih boja. Primjenjuje sekundarne boje i njihove nijanse za slikanje likova, predmeta i objekata vezanih za dom, školu i mjestu življenja. Stvara kolaž primjenom sekundarnih boja od prirodnih i vještačkih materijala. Slika na kompjuteru, koristeći primarne i sekundarne boje i njihove nijanse.
<p>Primjeri za aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenici crtaju vatromet. Kao sredstva izražavanja koriste se primarne boje, sekundarne boje i površina. Kao umjetnički materijal koriste se tempera i pastel u kombinaciji. Prikazani su primjeri iz Van Gogha - Zvezdano nebo. Učenici crtaju na zadatu temu <i>Moja soba</i>. Sekundarne boje i prostor koriste se kao izražajna sredstva. Korišteni umjetnički materijal - tempera i pastel u kombinaciji. Prikazani su primjeri iz Van Gogha. Učenici crtaju na zadatu temu <i>Prozor u mojoj učionici</i>. Pojam prostor se uči i koriste se primarne i sekundarne boje. Korišteni umjetnički materijal - akvareli. Prikazani su primjeri Renea Magrittea. Polovina učenika slika na temu <i>Moja škola</i> bojama po svom izboru. Druga polovina slike na istu temu, ali samo crnom i bijelom bojom. Nakon predstavljanja crteža, zajedno razgovaraju o tome kako različite kompozicije boja prenose različite poruke. Učenik oslikava motiv vaze sa cvijećem. Koriste se: tople boje, tonovi i površina kao izrazno sredstvo i pojam u likovnom jeziku. Korišteni umjetnički materijal - tempera i pastel u kombinaciji. Pokazuju se primjeri iz Van Gogha - Suncokreti. 	

- Učenici crtaju motiv proljeća. Kao izražajna sredstva koriste se hladne boje, tonovi i površina. Korišteni umjetnički materijal - tempera i pastel u kombinaciji. Pokazuju se primjeri od Van Gogha - **Cvjetovi trešnje**.
- Učenici crtaju **voćne plodove**. Kao sredstva izražavanja koriste se sljedeće boje: primarne i sekundarne boje, veličina i oblik. Korišteni umjetnički materijal - akvareli i pasteli u kombinaciji. Prikazani su primjeri slikara Paula Cézannea.
- Učenici crtaju motiv u **školsko dvorište** prema vlastitoj zamisli. Sekundarne boje se koriste kao umjetnički materijal za sticanje znanja o pojmovima: prostor, površina, veličina. Prikazani su primjeri pejzaža iz Cézannea.
- Učenici tehnikom **Kolaž** izrađuju čestitke sa motivima iz godišnjih doba od prirodnih i vještačkih materijala: makaze, ljepilo, konac, žica, tkanina, cvijeće, lišće, sjemenke, karton i sl.
- Učenici koriste različite kompjuterske aplikacije da vide kako se miješaju primarne boje i kako se dobijaju sekundarne boje. Zatim prave kompjutersku sliku sa toplim, hladnim bojama i njihovim nijansama.

Tema: **PLASTIČNO OBLIKOVANJE I GRAĐENJE**

Ukupno časova: 5

Rezultati učenja

Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:

1. pravi različite figure od prirodnih i vještačkih materijala za oblikovanje;
2. koristi različite tehnike (rezanje, lijepljenje, presavijanje, spajanje, origami i sl.) u plastičnom oblikovanju;
3. modelira trodimenzionalne oblike i gradi različite figure od različitih materijala;
4. koristi kompjuter u plastičnom oblikovanju i građenju.

Učenik/učenica će:

5. razvijati senzomotorne vještine;
6. razvijati kreativnost plastičnim oblikovanjem i građenjem;
7. sticati higijeno-tehničke i radne navike.

Sadržaji (i pojmovi)	Standardi za ocjenjivanje
<ul style="list-style-type: none"> • Podloge, sredstva i materijali za plastično oblikovanje i građenje i njihovu upotrebu (glina, glinamol, plastelin, brašno, tijesto, prirodni i vještački materijali) 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikuje različita sredstva i materijal za oblikovanje, modeliranje i građenje. • Razlikuje različite oblike i građe. • Koristi i kombinira različita sredstva i materijale za stvaranje oblika i građe.
<ul style="list-style-type: none"> • Likovni jezik u plastičnom oblikovanju i građenju (plastično oblikovanje, modeliranje, građenje, trodimenzionalni oblik, veličina, prostor, ton, površina, oblik, skulptura, figura, maketa, reciklirani/otpadni materijal, kaširanje) 	<ul style="list-style-type: none"> • Oblikuje i gradi trodimenzionalne građe. • Koristi kompjuter u plastičnom oblikovanju i građenju. • Stvara oblik ili građu korištenjem likovnih elemenata: veličina, prostor, ton i površina. • Pravi razliku između modeliranja, oblikovanja i građenja.

	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalno oblikuje i gradi različite figure od različitih materijala.
Primjeri za aktivnosti <ul style="list-style-type: none"> • Učenici oblikuju nakit koristeći materijale koji se mogu naći u prirodi. Povezanost sa pojmovima: oblik, veličina, boja, ton. • Učenici izrađuju ukrase ili ukrašavaju bombone za svječanu priliku, koristeći različite materijale. Koristi se: oblik, boja i površina. • Učenici oblikuju životinje plastelinom, glinom ili tijestom na temu <i>Zoološkog vrta</i> (slon, žirafa, krokodil, ptica, riba, kroz koje se izrađuju pojmovi: veličina, oblik, površina, boja). • Učenici izrađuju skulpturu aviona koristeći nefunkcionalne ili stare predmete, stiču znanja i iskustva o značenju i upotrebljivosti predmeta i povezuju se sa pojmovima: oblik, površina, veličina. • Učenici, podijeljeni u grupe, grade modele sa trodimenzionalnim oblicima na temu <i>Moj dom, moja škola, moje mjesto</i>, koristeći sa likovnim elementima: kartonske kutije, makaze, papir u boji, ljepilo i flomastere. Kroz igru učenici povezuju građenje sa likovnim elementima: oblikom, formom, veličinom, prostorom i površinom. • Učenici kaširaju plodove i prave povezivanje sa formom, oblikom, veličinom i dr. • Učenici izrađuju odjeću za nastup od starog papira, tekstila i korištenih vrećica u boji. Razumiju značenje pojmova: otpadni materijal, reciklaža, selekcija otpada. 	
Tema: ŠTAMPANJE I DIZAJN Ukupno časova: 7	
Rezultati učenja Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da: <ol style="list-style-type: none"> 1. izrađuje šablone za štampanje i sam štampa kombinacijom otisaka (kreira šablon/dekoraciju); 2. štampa pomoću računara i štampača; 3. izrađuje dezen (šare), ukras, nakit i dekoracija, primjenom različitih likovnih elemenata, sredstava i materijala za dizajniranje; 4. dizajnira, primjenom računara i fotoaparata. Učenik/učenica će: <ol style="list-style-type: none"> 5. razvijati senzomotorne vještine; 6. razvijati kreativnost štampanjem i dizajniranjem; 7. razvijati i njegovati higijeno-tehničke i radne navike. 	
Sadržaji (i pojmovi) <ul style="list-style-type: none"> • Podloge, sredstva i materijali za štampanje i njihovu upotrebu 	Standardi za ocjenjivanje <ul style="list-style-type: none"> • Koristi prirodne i vještačke podloge, materijale i boje za štampanje. • Pravi razliku i upoređuje otiske, podloge i šablone. • Koristi kompjuter i štampač za štampanje.

(štampanje, podloga, materijal i sredstva za štampanje, karton-papir, šablon, prirodni i vještački materijali, papir i štampač)	
<ul style="list-style-type: none"> Likovni jezik u štampanju (pečat, otisak, šara, dekoracija, monotipija, kompozicija) 	<ul style="list-style-type: none"> Pravi šaru/dekoracije sa ponavljanjem istih ili različitih otisaka. Primjenjuje likovne elemente: veličina, prostor, ton i površina u štampanju. Stvara grafički otisak/monotipija. Kombinira šablone i stvara različite kompozicije.
<ul style="list-style-type: none"> Sredstva i materijali za dizajn i njihovu upotrebu (papir u boji, tkanina, ekološki materijali, prirodni i vještački materijali, kompjuter, fotoaparatus, makaze, lijepak) 	<ul style="list-style-type: none"> Identifikuje i koristi različita sredstva i materijale za dizajniranje. Pravi razliku i upoređuje dizajne prema materijalima od kojih su izrađeni.
<ul style="list-style-type: none"> Likovni jezik u dizajnu (dizajn, dezen, ukras, nakit, dekoracija, fotografija, ilustracije, frotaž i dr.) 	<ul style="list-style-type: none"> Dizajnira primjenom i kombiniranjem različitih likovnih elemenata i tehnika. Koristi kompjuter u dizajniranju. Izrađuje ukrase, nakit, dekoracije i dezene.
<p>Primjeri za aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Učenici dizajniraju zastavu na motiv ekopatrola. Koriste se pojmovi: oblik, linija i boja. Korišćeni likovni materijal - olovke i flomasteri. Učenici dizajniraju korice slikovnice. Koriste se pojmovi: oblik, boja, veličina i prostor. Korišćeni likovni materijal - olovka, drvene bojice i flomasteri. Učenici prave ilustraciju prema tekstu koji je obrađen na predmetu maternji jezik. Korišteno: oblik, veličina i prostor. Korišćeni likovni materijal - olovke i vodene bojice. Učenici dizajniraju tehnikom <i>Kolaž</i> motiva zimske odjeće sa različitim materijalima kao što su: tekstil, papir u boji i sl. Koriste se pojmovi: oblik, veličina i boja. Učenici ukrašavaju ambalažu na temu Ekostandarda uz pomoć kolaža od različitih prirodnih materijala. Koriste se pojmovi: oblik, boja, ton i površina. Učenici prave/koriste šablone od kartona i tempera bojice i štampaju grafike za motiv praznika. Pravi se povezanost sa pojmovima: oblik, veličina, boja. Učenici koriste računar da bi dizajnirali i štampali motiv – izradu kalendara prirode prema prethodno datim uputstvima. Pravi se povezanost sa pojmovima: veličina, oblik, boja, površina. Učenici izrađuju šablone od kartona koji se koriste za štampanje proljetne marame – tkanine kako bi se dobila dizajnirana šara, pravi se povezanost sa pojmovima: veličina, oblik, boja, ton, površina. 	

- Učenici štampaju tehnikom Frotaž: olovkom prolaze preko lista papira ispod kojeg su postavljeni različiti materijali različite teksture. Kroz ovu temu pravi se povezanost sa pojmovima: veličina, oblik, ton, površina.
- Učenici štampaju monotipiju u boji ili crno-bijelo na motivu **geometrijske oblike** u datom ritmu.

INKLUZIVNOST, RODOVA RAVNOPRAVNOST/SENZITIVNOST I MEĐUPREDMETNA INTEGRACIJA

Nastavnik osigurava inkluzivnost uključivanjem svih učenika u sve aktivnosti tokom časa. Omogućava svakom djetetu da bude kognitivno i emocionalno angažirano korištenjem odgovarajućih pristupa (individualizacija, diferencijacija, timski rad, podrška razredu). Prilikom rada sa učenicima sa smetnjama u razvoju, primjenjivati individualni obrazovni plan (sa prilagođenim ishodima učenja i standardima ocjenjivanja) i, kad god je moguće, koristiti dodatnu podršku drugih (ličnih i obrazovnih asistenata, obrazovnih medijatora, volontera tutora i stručnjaka resursnih centara škola). Redovno prati sve učenike, a posebno one iz ranjivih grupa, kako bi mogao na vrijeme uočiti poteškoće u učenju, ohrabriti ih i podržati u postizanju ishoda učenja.

Tokom realizacije aktivnosti, nastavnik se podjednako odnosi i prema dječacima i prema djevojčicama, vodeći računa da im ne dodijeli rodno stereotipne uloge. Prilikom formiranja radnih grupa nastoji osigurati rodnu ravnotežu. Prilikom odabira dodatnog materijala u nastavi koristiti ilustracije i primjere koji su rodno i etnički/kulturološki osjetljivi i podstiču rodnu ravnopravnost, odnosno promoviraju interkulturalizam. Takođe, nastavnik pazi da u učeničkim radovima ne prenese rodne i etničke stereotipe.

Kad god je to moguće, nastavnik koristi integraciju aktivnosti/pojmove iz predmeta *Likovno obrazovanje* sa sadržajima/standardima iz ostalih predmeta u planiranju i realizaciji nastave. Na taj način ovaj predmet motiviše učenike u učenju drugih predmeta i pomaže im u lakšem savladavanju.

OCJENJIVANJE UČENIČKIH POSTIZANJA

Kako bi učenicima omogućio postizanje očekivanih standarda ocjenjivanja, nastavnik redovno prati i ocjenjuje postignuća učenika tokom nastave. Indikatori se prikupljaju za njihove aktivnosti, motivaciju za umjetničko stvaralaštvo, angažman, posvećenost poslu, individualni, tandemski i grupni rad. Za učešće u aktivnostima učenici dobijaju povratnu informaciju koja ukazuje na stepen uspješnosti u realizaciji aktivnosti/zadatka i daju smjernice za poboljšanje (formativno ocjenjivanje). U tu svrhu nastavnik prati i ocjenjuje:

- usmene odgovore na pitanja nastavnika ili drugova iz razreda;
- praktična aktivnost tokom časa (učešće u aktivnostima);
- izrađena umjetnička djela (crtanje, slikarstvo, plastično oblikovanje i građenje, grafika, dizajn i vizuelne komunikacije);
- učešće u izradi sopstvenih i zajedničkih radova.

Prilikom praćenja postignuća učenika, nastavnik treba da obrati posebnu pažnju na individualni pristup postignuća svakog učenika pojedinačno. Na kraju godine vrši se sumativna opisna ocjena postignutih standarda ocjenjivanja. Na kraju školske godine učenik dobija brojčanu sumativnu ocjenu.

Početak implementacije nastavnog programa	2022/2023 godina
Institucija/nositelj programa	Biro za razvoj obrazovanja
Saglasno članu 30, stav 3 iz Zakona za osnovno obrazovanje („Službeni list Republike Sjeverne Makedonije“ br. 161/19 i 229/20) ministar za obrazovanje i nauku donio je nastavni program iz predmeta <i>Likovno obrazovanje za II razred.</i>	br. _____ _____ godina <div style="text-align: right;"> Ministarka za obrazovanje u nauku, Mila Carovska _____ </div>